ADVIESRAAD
Sociaal Domein Meppel

Meppel, 21 maart 2025
Betreft: advies doorontwikkeling sociale basis

Geacht college,

U heeft de adviesraad op 7 maart 2025 gevraagd advies uit te brengen over de Concept Visie doorontwikkeling sociale basis.

De adviesraad had een ‘ongevraagd’ advies op dit onderwerp in voorbereiding. Nu een groot deel aansluit met het onderwerp waarover u advies vraagt menen wij er goed aan te doen de belangrijkste passages in dit advies op te nemen. Het eerste deel van dit advies is onze beschouwing op de sociale basis, de stakeholders, uitdagingen, knelpunten en een oplossingsrichting. Het tweede deel van dit advies heeft betrekking op het gevraagde advies.

Beschouwing sociale basis.
Wij hebben van uw medewerkers in december 2024 een toelichting gekregen over het project “sociale basis”. In een visie die u gaat voorleggen aan de gemeenteraad wilt u aangeven wat onder de sociale basis wordt verstaan, aan welke criteria deze moet voldoen en welke ondersteuning moet worden opgepakt. Om onze kennis op dit onderdeel te vergroten en onze aandachtspunten te bepalen hebben wij op 1 februari 2025 een werksessie als Adviesraad georganiseerd. Via dit advies reageren wij op het project en brengen wij onze bevindingen onder uw aandacht.

<u>Sociale basis</u>
De sociale basis is gebaseerd op diverse overeenkomsten (IZA, GALA) en besluiten over samenwerking in het sociale domein. Het project Sociale Basis “Meppel” is de lokale invulling. Intentie is de zorgvraag en daaraan verbonden kosten in de gemeente te beheersen en de gezondheid en welzijn van de inwoners te bevorderen. Dit kan door het voorkomen van formele en intensieve zorgtrajecten bij kleine zorg- of ondersteuningsvragen. De gemeente wil inzetten op preventie, bevorderen eigen regie, verplaatsen van de focus van zorg naar gezondheid (onder andere mentale gezondheid en weerbaarheid) en het creëren van zorgzame gemeenschappen. Het is ons bekend dat de gemeente met een goed onderbouwd plan in aanmerking kan komen voor subsidie.

<u>Gevolgen Meppel</u>
- Wijzigingen in de systematiek door de rijksoverheid

Naast lokale heffingen en belastingen krijgen de gemeenten van de Rijksoverheid geld om een deel van hun uitgaven te doen. Daar zit een complex verdelingssyteem achter. Deze systematiek wordt aangepast en heeft gevolgen voor de inkomsten van de gemeenten. Het jaar 2026 wordt het zgn. ravijnjaar genoemd. In dat jaar stopt de huidige systematiek. De nieuwe systematiek gaat in per 2027. De nieuwe systematiek zorgt voor een groot gat in de inkomsten. De problematiek verschilt per gemeente. Sommige gemeenten kunnen hun inkomsten makkelijker ophogen dan anderen bijvoorbeeld via de toeristen– of parkeerbelasting. De ene gemeente heeft meer

reserves om het ravijnjaar te overbruggen. In het algemeen krijgen kleinere gemeenten een groter probleem dan de grotere gemeentes.

- Ambtelijke organisatie

De gemeentelijke uitvoeringskracht is beperkt en niet structureel op orde om de groter wordende taken en verantwoordelijkheden in te vullen. Het integraal werken komt nog niet goed van de grond. Ook wordt de juridische houdbaarheid (stortvloed van jurisprudentie) complexer. Het contact van de gemeente met (kwetsbare) inwoners vraagt aandacht, het luisteren van de gemeente (drempel – gelijkwaardig – verantwoording afleggen) kan beter. Niet iedereen wordt bereikt door de gemeente.

- Inwoners

De belangrijke zaken voor de gezondheid van de inwoners van Meppel zijn aangegeven in het Regiobeeld en het Regioplan van de Regio Drenthe. De volgende aspecten vragen aandacht: ziekten, stress, eenzaamheid als gevolg van armoede, (aandacht mentale gezondheid), intergenerationele problemen, nieuwkomers (inburgering) en woningnood jongeren, woonomgeving – veiligheidsgevoel.
Waar in de dorpen (Nijeveen, Rogat, Schiphorst) de samenhang en gemeenschapszin groot is, de inwoners zijn doeners en ze zien naar elkaar om, is dit in Meppel minder het geval. In de wijken weten de inwoners vaak niet meer wie de buren zijn en nieuwelingen zoeken geen contact. De afstand gemeente-inwoner is groot.

<u>Maatschappelijk</u>
Door de vergrijzing verwachten we de komende jaren een stijgend gebruik van de voorzieningen en daardoor stijgende kosten. Dit heeft gevolgen voor de financiële houdbaarheid en de menskracht om dit te faciliteren ontbreekt. Een groeiende groep inwoners staat er alleen voor en voelt zich ook alleen. Niet alle zorg en ondersteuning kan meer worden geleverd op elk moment. De zorg van nu maakt mensen minder ziek en niet gezond.

<u>Knelpunten</u>
De eigen kracht en redzaamheid van de inwoners worden overschat. Het doen van een beroep op de samenleving moet wel haalbaar zijn. Bijvoorbeeld wordt het vinden van vrijwilligers door verenigingen steeds moeilijker. Mantelzorgers dreigen door een gebrek aan tijd (werk/gezin/enz.) overbelast te worden. Overbelasting van mantelzorgers kan leiden tot verwaarlozing, verkeerde behandeling of zelfs mishandeling van de hulpbehoevende.

Ook is het bepalen van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen inwoner, professional en de gemeente ingewikkeld. Afgevraagd kan worden hoe de (inwoners)kracht kan worden gemobiliseerd en gefaciliteerd.

Daarnaast is er een verschil tussen de kwaliteit en deskundigheid van betaald en vrijwillig werk. Het uitstellen of bieden van onvoldoende zorg is ongewenst en zal tot vervuiling en verloedering zorgen. Voor elkaar zorgen is een samenlevingsvraagstuk dat niet door de overheid is af te dwingen. Er zit een grens aan wat mensen vrijwillig op verzoek van de gemeente willen doen. Wij vragen ons af of de gemeente een besluit kan nemen om zorgtaken naar de inwoners door te schuiven. Het faciliteren van meer zorgzaamheid en versterken van de sociale basis vraagt veel draagvlak en bewustwording.

<u>Oplossingen</u>
We hebben veel zorgsystemen. Het is bekend dat veel zorgaanbieders langs elkaar werken, grote winsten maken en “net” voldoende kwaliteit bieden. Dit kan efficiënter en beter. We moeten ons afvragen welke veranderingen mogelijk zijn in het huidige

systeem (systeem houdt in alles waar de gemeente een verantwoordelijkheid in en invloed op heeft). Daarom moeten we de zorgsystemen waar de gemeente verantwoordelijk voor is gaan verbeteren en perfectioneren. Het bundelen van zorg door te kiezen voor minder aanbieders, benutten van wijkplatforms, inzet van PGB's en bijvoorbeeld het oprichten van zorgcoörperaties van inwoners zijn volgens ons het onderzoeken waard. Het anders inrichten van de uitbestede zorg is wat ons betreft een belangrijk deel van de oplossing.

Advies visie doorontwikkeling sociale basis
De adviesraad moet helaas vaststellen dat zij beperkte tijd heeft gekregen om de visie grondig te bestuderen en intern te bespreken. Wij hebben begrip voor het feit dat u ook aan harde deadlines gehouden bent maar vragen, zeker bij belangrijke onderwerpen, aandacht voor de gestelde termijnen. Gelukkig was de adviesraad al bezig met het opstellen van een ongevraagd advies over dit onderwerp. Aanleiding was, zoals in de inleiding reeds is verwoord, een tweetal gesprekken met een beleidsambtenaar en een externe deskundige die de Visie notitie sociale basis van gemeente Meppel heeft opgesteld.

De Visie notitie sociale basis is een uitvoerige notitie. Het was even zoeken naar de relevante informatie voor gemeente Meppel. Veel informatie kwam op ons over als 'generieke' informatie die voor elke gemeente van toepassing is. Wij veronderstellen dat elke gemeente heel specifieke eigenschappen en uitdagingen heeft binnen dit domein en zouden dat ook voor de gemeente Meppel wat nadrukkelijker in een dergelijke visie notitie willen zien terugkomen.

De adviesraad onderkent de financiële problematiek die de toenemende zorg, versterkt door het komende ravijnjaar, met zich meebrengt. Desondanks lijkt het de adviesraad goed om de nadruk te leggen dat visie gebaseerd is op het uitgangspunt dat het een maatschappelijk vraagstuk is waarbij er samen met alle betrokkenen, dus ook de Meppeler inwoner, gezocht wordt naar hoe een passend antwoord op de vele zorgvragen gegarandeerd kan worden. Tijdens de mondelinge toelichtingen heeft de adviesraad aandacht gevraagd voor een juiste inventarisatie van de behoeftes bij de doelgroep. De adviesraad is van mening, dat het consulteren van deze doelgroep zeer belangrijk is om het juiste beleid vast te stellen. De adviesraad voelt zich hierin ondersteund door Tim 'S Jongers die als ervaringsdeskundige de fouten blootlegt over de wijze waarop wij als gemeenschap en overheid in het bijzonder omgaan met mensen die steun zoeken bij die overheid. Het zit in onze cultuur en structuren om oplossingen en daarmee beleid te verzinnen waarvan wij denken dat dit het probleem van de doelgroep oplost. Er zijn voldoende voorbeelden aan te halen waaruit blijkt dat dit beleid weinig effectief is.

Wij hebben begrepen dat veel organisaties zijn geconsulteerd. Ook is er na het eerste gesprek met de adviesraad een bewonersberaad gehouden. Helaas bleken maar weinig mensen hierop af te komen. Wij onderkennen dit dilemma: hoe krijg je goed contact en daarmee feedback van de beoogde doelgroep. Wij kunnen dan ook niet anders concluderen dat de behoefte maar ook adviezen van de beoogde doelgroep onvoldoende zijn meegenomen bij het opstellen van deze visie. Wij vinden het van groot belang om de doelgroepen inbreng te laten geven in de invulling.

Wij raden college van burgemeester en wethouders van gemeente Meppel dan ook nadrukkelijk aan om bij de besluitvorming van deze notitie aan de wethouder de opdracht mee te geven om bij de verdere uitwerking van deze visienotitie in gesprek te treden met de beoogde doelgroep. Wij zijn ervan overtuigd dat de input die deze

gesprekken opleveren het beleid zal aanscherpen en daardoor de effectiviteit van dit beleid substantieel kan verbeteren.

Als suggestie om in contact te treden met de beoogde doelgroep stellen wij voor om via de WMO consulenten de doelgroep te benaderen. Tijdens een bijeenkomst kunt u over de invulling van de hervormingen met deze doelgroep in gesprek gaan. Externe deskundigen kunnen u verder adviseren over de wijze waarop dit soort gesprekken gevoerd moeten worden om er het maximale rendement uit te kunnen halen.

De adviesraad stemt met inachtneming van bovenstaande aanbevelingen in met de Concept Visie doorontwikkeling sociale basis.

Hoogachtend,

Adviesraad Sociaal Domein

(Thijs Visser)

(Gerard Velthuis)